

Перелік посилань:

1. Горбатенко В. П. *Інноваційний розвиток України: політико-правові аспекти* : монографія / В. П. Горбатенко. – Київ : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006. – 248 с.
2. Волков О. І. *Інноваційний розвиток промисловості України* : навч. посіб. / Волков О. І., Денисенко М. П. – Київ, 2006. – 220 с.
3. *Інноваційний розвиток світової економіки: інвестиційний аспект* : монографія / О. А. Джусов, Н. П. Мешко та ін. – Донецьк : Юго-Восток, 2009. – 278 с.
4. Онищук І. Г. *Інноваційний розвиток регіону: політика, управління, економіка* : монографія / І. Г. Онищук. – Київ : Атіка, 2005. – 280 с.
5. *Про інноваційну діяльність* : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV.

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ПОТЕНЦІАЛ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

В.М. Бутенко, к.е.н., доцент

Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ

Активний розвиток інновацій в сучасному світі визначає ефективність економічної діяльності будь-якої країни. Дослідження показали наявність кореляційного взаємозв'язку між цими показниками [1]. У свою чергу, інноваційний процес базується на розвитку науки, яка не тільки є джерелом інновацій та економічного зростання, а й основою для формування біоекономіки, котра сприяє підвищенню якості життя, поліпшенню стану навколишнього середовища та забезпечує безпеку держави. В останні роки необхідність розвитку інноваційної біоекономіки викликана впливом певних чинників. Перш за все, це загострення глобальної конкуренції за ресурси, економічна нестабільність світу, проблема голоду та зміни клімату, перехід до економіки і суспільства знань, проблеми людини і навколишнього середовища (вичерпання ресурсів, забруднення, перенаселення тощо). Також необхідно зазначити внутрішні проблеми, котрі існують у нашій країні, зокрема, це низька тривалість життя та погіршення здоров'я населення, переважання низькотехнологічних укладів виробництва, сировинна орієнтація економіки, зниження мотивації та інтересу до розвитку науки. Таким чином, необхідно проаналізувати сучасний стан наукового потенціалу для визначення перспектив розвитку інновацій.

Зокрема, можна зазначити, що за 2015 р. кількість організацій, які виконують наукові дослідження й розробки скоротилася на 25 % порівняно із 2010 р. і становила лише 978 закладів та організацій. При цьому загальна кількість працівників організацій, які виконували наукові та науково-технічні роботи, на початок 2016 р. становила 101,6 тис. осіб (у загальній кількості зайнятого населення їх частка становила 0,50 %, у тому числі дослідників – 0,33 %). Для порівняння, у Фінляндії ці показники становлять відповідно 3,21 % та 2,31 %, у Данії – 3,17 % і 2,15 %, Ісландії – 2,94 % і 2,0 %, Швеції – 2,85 % і 2,16 % [2, 3]. Питома вага докторів та кандидатів наук серед виконавців наукових досліджень і розробок становила 21,7 %, серед дослідників – 33,3 %. Одночасно з цим, в Україні частка підприємств, які займаються інноваційною діяльністю у 2015 році складала орієнтовно 17,3 %, тоді як у країнах Європейського Союзу вона сягає до 70 відсотків [2].

Загальний обсяг наукових та науково-технічних робіт, виконаних власними силами наукових організацій у 2015р., становив 12611,0 млн. грн (на 27 % більше, ніж у 2010 р.), у тому числі обсяг науково-дослідних робіт – 4736,9 млн.грн, обсяг науково-технічних розробок – 6522,9 млн. грн, обсяг науково-технічних послуг – 1351,1 млн. грн. Частково таке зростання пов'язано із інфляційними процесами. Питома вага науково-дослідних робіт у ВВП становила 0,64 відсотки [2]. Необхідно зазначити, що рівень комерсyalізації науково-технічних досліджень та співпраці вітчизняних підприємств і науково-дослідних структур залишається низьким, зокрема у 2015 р. лише 70 % виконаних наукових та науково-технічних робіт, було впроваджено у виробництво або мали інші форми широкого застосування. Із загальної кількості робіт 9,9 % спрямовано на створення нових видів виробів, 41,9 % яких – нові види техніки; 7,5 % – на створення нових технологій, 45,4 % яких – ресурсозберігаючі; 2,2 % – на створення нових видів матеріалів; 5,8 % – нових сортів рослин, порід тварин, а також 16,5 % – зі створення нових методів і теорій, більше половини яких були використані у подальшій роботі [2]. Аналіз статистичних даних показав, що частка підприємств з технологічними інноваціями, які співпрацювали з науковими організаціями (консультантами, комерційними лабораторіями, університетами та іншими вищими навчальними закладами й науково-дослідними інститутами) становила лише 10 % [2].

Найбільше коштів підприємства у 2015 р. витрачали на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – 80,7 % загальної суми витрат, на дослідження і розробки витрачалося 14,7 % [2]. Спостерігається нестача ефективних економічних стимулів для проведення підприємствами технологічної модернізації на основі нових знань, оскільки на придбання зовнішніх знань витрачено у 2015 р. лише 0,6 % загальних витрат. Таким чином, ми можемо зробити висновок, що інноваційна діяльність підприємств в основному полягає у використанні придбаних нових технологій та програмного забезпечення.

Для забезпечення стимулювання конкурентоспроможності ЄС у світі одним з п'яти цільових завдань стратегії Європа 2020 є збільшення наукоємності ВВП до 3 % до 2020 року. У 2015 р. частка обсягу витрат на наукові дослідження та розробки у ВВП країн ЄС у середньому становила 2,03 %. Більшою за середню частка витрат на дослідження та розробки була у Фінляндії – 3,17 %, Швеції – 3,16 %, Данії – 3,05 %, Австрії – 2,99 %, Німеччині – 2,87 %, Словенії – 2,39 %, Франції – 2,26 % [3]. В Україні цей показник складає 0,62 %, у тому числі за рахунок коштів державного бюджету – 0,21 % [2].

Як видно із проведеного аналізу, недостатній рівень вітчизняного науково-технічного потенціалу та результативності його використання стали одними з факторів, які зумовили вкрай низьку інноваційність та конкурентоздатність нашої економіки.

Перелік посилань:

1. Бутенко В. Інноваційний розвиток України як основа формування біоекономіки [Електронний ресурс] / В. Бутенко // *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. – 2017. – Vol. 3. – No. 1. – pp. 54-66. – Mode of access : www.are-journal.com.
2. *Наукова та інноваційна діяльність України : [стат. збірник / відп. за вип. О. О. Кармазіна]*. – Київ, 2016. – 257 с.
3. *Research and development expenditure, by sectors of performance* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsc00001&plugin=1>

ЧИННИКИ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ ТА ВИРОБНИЧОЇ СКЛАДОВИХ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УКРАЇНИ

В.Г. Васильців, аспірант

Регіональний філіал Національного інституту стратегічних досліджень у м. Львові

В цілях ідентифікації чинників макроекономічної та виробничої складових як одних з найбільш важливих в системі економічної безпеки господарської діяльності у сфері інформаційно-комунікаційних технологій України у 2016 р. було проведено пілотне експертне опитування з використанням анкет серед керівників та головних фахівців провідних ІТ-компаній України (експерти оцінювали за 10-бальною шкалою де 10 – максимально негативний вплив чинника на безпеку бізнесу, 0 – максимально низький (відсутній) вплив чинника). Отримані результати дають підстави стверджувати про позитивні параметри головних функціональних складових економічної безпеки сектору, проте й вказують на гострі проблеми.

Зокрема експерти оцінили як найбільш негативний чинник макроекономічного середовища недостатню розвиненість ринкової інфраструктури та недоступність її об'єктів (вага чинника становить 6,6) [1, с. 25-27]. На нашу та на думку інших дослідників, це обумовлено відсутністю так званих площадок, де узгоджуються параметри попиту та пропозиції послуг сектору інформаційно-комунікаційних технологій, відсутністю з боку держави гарантій для інвесторів, що можуть вкласти грошові ресурси в ІТ-проекти та відсутністю відлагодженої координації інвесторів, які вступають на новий для себе ринок України, надто слабкими тенденціями до модернізації виробничих процесів суб'єктами господарювання на внутрішньому ринку [2, с. 27-29]. Встановлено, що серед чинників макросередовища найменш негативний вплив чинять рівень монополії на ринку та здатність її протидії (1,8), захищеність від економічної та іншої злочинності (2,1), спроможність правоохоронних структур забезпечувати безпеку підприємницької діяльності (2,4), наявність проявів та можливість протидії рейдерству (2,7), рівень тінізації галузі ІТ-сектору (2,8).

Щодо впливу чинників виробничого забезпечення, то експерти виділили як найбільш негативний чинник сформованість системи комунікації зі споживачами та контрагентами (5,3). Встановлено, що вагомими чинниками виробничого забезпечення щодо впливу на економічну безпеку господарської діяльності у сфері інформаційно-комунікаційних технологій є рентабельність залу-